

(<https://zadar.tv/>)

VIJESTI ([HTTPS://ZADAR.TV/CATEGORY/VIJESTI/](https://zadar.tv/category/vijesti/))

Home (<https://zadar.tv/>) /

ZV ([HTTPS://ZADAR.TV/CATEGORY/AEM/ZV-AEM/](https://zadar.tv/category/aem/zv-aem/))

„Ima li zlata?“ – arheološko-povijesne crtice Ravnih Kotara (<https://zadar.tv/category/ima-li-zlata-arheolosko-povijesne-crtice-ravnih-kotara/>)

„IMA LI ZLATA?“ – ARHEOLOŠKO-POVIJESNE CRTICE RAVNIH KOTARA

([HTTPS://ZADAR.TV/CATEGORY/IMA-LI-ZLATA-ARHEOLOŠKO-POVIJESNE-CRTICE-RAVNIH-KOTARA/](https://zadar.tv/category/ima-li-zlata-arheolosko-povijesne-crtice-ravnih-kotara/)) povijesne-crtice-ravnih-kotara-kako-su-zivjeli-nasi-drevni/)

KULTURA ([HTTPS://ZADAR.TV/CATEGORY/KULTURA/](https://zadar.tv/category/kultura/))

„Ima li zlata?“ – arheološko-povijesne
MOZAIK ([HTTPS://ZADAR.TV/CATEGORY/MOZAIK/](https://zadar.tv/category/mozaik/))

crtice Ravnih kotara (Kako su živjeli naši drevni)

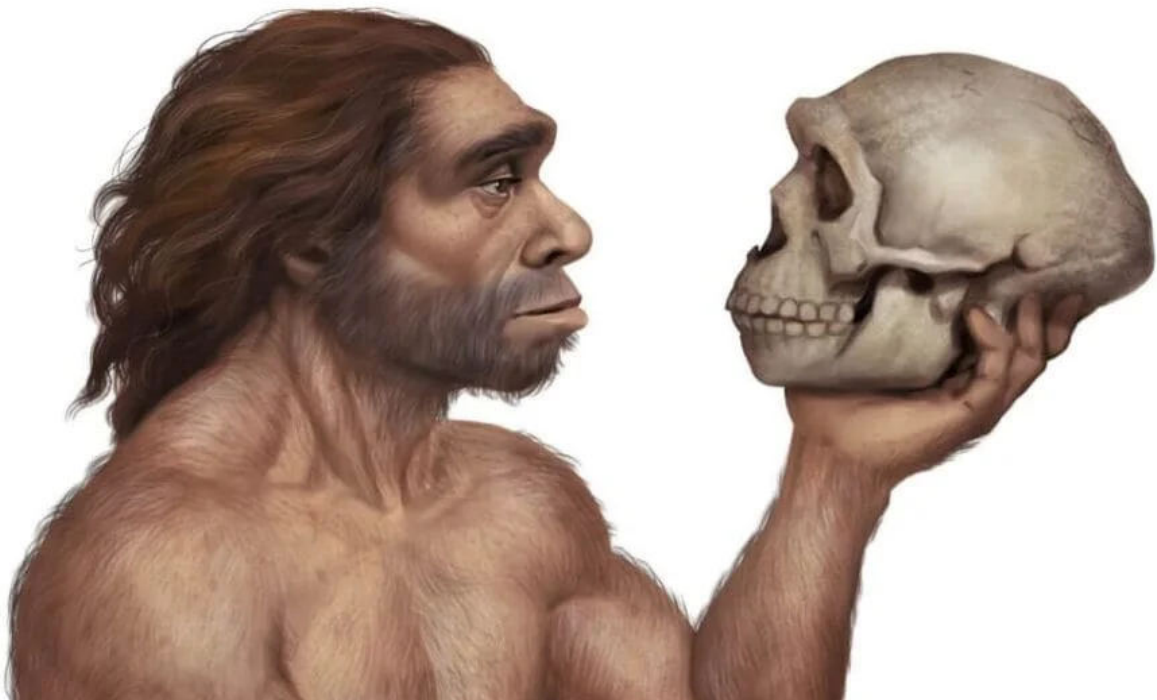
SPORT ([HTTPS://ZADAR.TV/CATEGORY/SPORT/](https://zadar.tv/category/sport/))

ISF ([HTTPS://ISF.ZADAR.TV](https://isf.zadar.tv/))

GLAZBA ▾

4 min read

🕒 18. listopada 2024. ✍️ Ante Vukić (<https://zadar.tv/author/antevukic/>)

Kako sam najavio u prethodnom članku, naše arheološko putovanje Ravnim kotarima započinjemo u drevnim vremenima kamenog doba. Iako nas od tih razdoblja dijeli na desetke tisuće godina, svakako je zanimljivo istraživanje života ljudi koji su prije nas koristili ovaj prostor za svoje životne potrebe i preživljavanje. Naročito u vremenima velikih klimatskih i geografskih promjena.

Na spomen kamenog doba, zasigurno je prva asocijacija život praljudi u spiljama. Upravo su spiljski i pećinski lokaliteti najbrojniji kada su u pitanju pronalasci iz starijih razdoblja kamenog doba. Jedno takvo pećinsko nalazište nalazi se i u ovoj priči.

Kako i sam naziv „kamen“ sugerira, izrađevine kojima su se koristili drevni ljudi izrađivane su od različitih vrsta kamena i kremen. U ovom poglavlju arheološkog putovanja nećemo zasigurno pronaći zlato, osim ako nije završilo u spilji i zakopano u slojeve koji pripadaju kamenom dobu. No, to je već maštovito poigravanje sa stvarnošću.

Struka dijeli kamena doba na paleolitik (starije kameno doba), mezolitik (srednje kameno doba) i neolitik (mlađe kameno doba). Svako navedeno razdoblje dodatno je raščlanjeno, kao npr. paleolitik na donji (stariji), srednji i gornji (mlađi).

Unutar svakog razdoblja ljudske aktivnosti obilježene su izradom alatki od kamena, odnosno kremen, u različite svrhe, primjerice za struganje, grebanje, rezanje, ubijanje plijena itd. Takve izrađevine dio su materijalne ostavštine koja pomaže utvrditi skup karakterističnih pojava unutar nekog prostora i vremena. Tako dolazimo do termina – arheološka kultura.

Primjeri oruđa pronađenih u Velikoj pećini i u blizini Radovina (snimio I. Karavanić, preuzeto iz monografije “U potrazi za dalmatinskim neandertalcima”)

Ovo je važno za poznavati jer upravo naš lokalitet pripada srednjem paleolitu (koji traje ugrubo od prije 200 000 godina do prije 40 000/30 000. godina).

Nedaleko od Raštevica i Benkovca u kanjonu potoka Kličevica može se vidjeti ulaz koji pripada takozvanoj Velikoj pećini. Unutar i uokolo pećine pronađeni su kameni nalazi koji su inicirali propisana arheološka istraživanja. U nekoliko kampanja koje je vodilo niz institucija u kooperaciji (pa čak i iz SAD-a)* pronađeni su ostaci alatki i sirovog materijala od kojih su te alatke izrađivane. Prema analizi načina izrade i obrade oruđa, alatke pripadaju takozvanoj „musterijenskoj“ kulturi nazvanoj prema nalazištu Le Moustier u Francuskoj. Musterijenska kultura dominantna je pojava u srednjem paleolitu i pripisuje se *Homo neanderthalensisu* ili jednostavno – neandertalcu.

Istraživanja Velike pećine (snimio I. Karavanić, preuzeto iz monografije “U potrazi za dalmatinskim neandertalcima”)

O neandertalcima je prikupljeno dosta informacija i postoji još mnogo pitanja s kojima se istraživači bore i provode svoje karijere tragajući za odgovorima. Na osnovu kosturnih nalaza približno su rekonstruirani izgled i anatomske karakteristike neandertalaca. Pronalasci artefakata i njihovih obitavališta omogućili su i istraživanje flore i faune iz njihovog okruženja, te detalji iz života u zajednicama. Na prostoru cijele Europe i dobrog dijela sjeverne Afrike i Bliskog istoka, nalazišta nam uz suvremene metode i tehnologije sve više osvjetljavaju saznanja o tim praljudima.

Znamo kako su bili niži od „modernih“ ljudi, ali su imali veću mišićnu masu što ih je činilo u prosjeku težim od sapiensa. Široka tijela, kraći udovi, veći volumen mozga i ostali slični anatomske detalji istraživačima sugeriraju mogućnost sposobnosti i prilagodbe na hladnu klimu, slično kao kod Eskima.

Osim lovačkih aktivnosti, hranu su pribavljali i lešinarenjem, ali i skupljanjem biljnih izvora kao važnim dijelom prehrane. Također su posvjedočeni i namjerni pokopi, kao i briga za bolesne i ranjene pojedince unutar zajednice.

Najznačajnije nalazište neandertalaca u Hrvatskoj se nalazi u Krapini gdje je podignut i poznati muzej, zatim u špilji Vindija u Hrvatskom zagorju, a u Dalmaciji je značajan lokalitet Mujina pećina u blizini Kaštela. Brojna su druga slučajna ili sustavno istraжена nalazišta neandertalaca u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi, a Velika pećina u Kličevici potvrđuje kako su nosioci musterijske kulture, tj. neandertalci obitavali i na prostoru Ravnih kotara prije 40 000 godina, kada se već pojavljuju takozvani „moderni“ ljudi, odnosno homo sapiensi.

Osim pećinskih boravišta, neandertalske zajednice u svojim nomadskim kretanjima zadržavale su se i na otvorenim prostorima. Jedan prilog takvim nalazištima dolazi upravo u Ravnim kotarima, točnije na prostoru između Ljubačkog zaljeva, Ražanca i Posedarja gdje su rekognosciranjem (terenskim pregledom) pronađeni i prikupljeni brojni artefakti s karakteristikama „musterijske“ izrade koje su ostavili pradaвні lovci-skupljači.

Nalazište na otvorenom u području Radovina (snimio I. Čondić, preuzeto iz preuzeto iz monografije "U potrazi za dalmatinskim neandertalcima")

S nalazištima na otvorenom ćemo nastaviti u sljedećem članku, kada ćemo posjetiti mlađa razdoblja kamenog doba i takozvanog modernog čovjeka neolitičkog perioda.

Korištena i preporučena literatura dostupna u knjižnicama za daljnje čitanje:

- Paleolitički lovci skupljači na tlu Hrvatske, Ivor Karavanić
- U potrazi za dalmatinskim neandertalcima, Katalozi i monografije 17, Arheološki muzej Zadar
- Život neandertalaca, Ivor Karavanić

*Zavod za paleontologiju i geologiju kvartara HAZU, Američka arheološka škola Sveučilišta u Wyomingu, Arheološki muzej Zadar

Ovaj tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

Tags: Ante Vukić (<https://zadar.tv/tag/ante-vukic/>) arheologija (<https://zadar.tv/tag/arheologija/>) ima li zlata (<https://zadar.tv/tag/ima-li-zlata/>) kličevica (<https://zadar.tv/tag/klicevica/>) nenadertalci (<https://zadar.tv/tag/nenadertalci/>) ravnikotari (<https://zadar.tv/tag/ravnikotari/>)

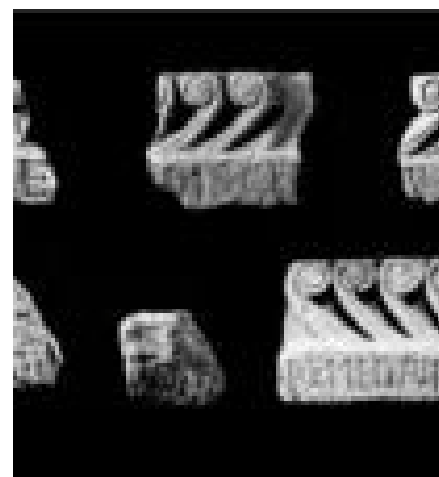
Previous

Završna konferencija projekta: Zračna luka Zadar predvodi zelenu tranziciju u zračnom prometu (<https://zadar.tv/završna-konferencija-projekta-zračna-luka-zadar-predvodi-zelenu-tranziciju-u-zračnom-prometu/>)

Next

Pojačane policijske aktivnosti u Zadru: Uhićeni vozači pod utjecajem droga i alkohola (<https://zadar.tv/pojacane-policijske-aktivnosti-u-zadru-uhiceni-vozaci-pod-utjecajem-droga-i-alkohola/>)

VIŠE VIJESTI

„Ima li zlata?“ – arheološko-povijesne crtice Ravnih kotara (Utvrđimo se) (<https://zadar.tv/ima-li-zlata-arheolosko-povijesne-crtice-ravnih-kotara-utvrde-i-zidine/>)

„Ima li zlata?“ – arheološko-povijesne crtice Ravnih kotara (Nije u šoldima sve) (<https://zadar.tv/ima-li-zlata-arheolosko-povijesne-crtice-ravnih-kotara-nije-u-soldima-sve/>)

„Ima li zlata?“ – arheološko-povijesne crtice Ravnih kotara (Zapisano u kamenu) (<https://zadar.tv/ima-li-zlata-arheolosko-povijesne-crtice-ravnih-kotara-zapisano-u-kamenu/>)

MOŽDA SI PROPUSTIO OVO